

„ELŐRE“

Szerkeszti: Haraszty Lajos.

Hamupüspöke.

M. N. MŰZEM KÖNYVTÁRA
Hírlap-Könyvtár
Növekedéskönyvtár
1902. 29/X I.

- Jó reggelt kívánok, Jutka!
- Én is, János!
- Hát hogy aludt, mit álmодott?
- Nagyon kíváncsi?
- A maga álmaira mindig az vagyok, Jutka.
- Hát nem magáról álmodtam!
- De én igen.
- Mondja János, mit?
- Nagyon kíváncsi?
- A maga álmaira mindig az vagyok, János.
- Én el is mondom. Úljön ide mellém a lócára, vagy az ölembe...
- Jaj, de még a kávé nem készítettem el! Oszt a naecsásós asszony mindjárt felébred.
- Én pedig nem akarom, hogy a kis Jutka kikapjon.
- Istenem, millen is ez a naecsásós asszony! Nekem csak nem fáj, ha összezid, de azt a szegény Dóra kisasszonyt... nekem rosszúl esik, ha szidja.
- Millen jó szíved van neked, akár csak a Dóra kisasszonynak.
- A Dóra kisasszonynak pedig jó szíve van! Úgy szereti a naecságát is, meg a naecsásós kisasszonyt is, pedig azok annyit bántják... Szegény árva...
- Hát árva?
- Nem tudom, hogy került ide... olyan árva, akárcsak én.
- Te, én megvédelmezlek téged, Jutka... én szeretlek.
- Igazán?...
- Gyere ide, gyere had öleljelek át, had adjak egy csókot neked...
- Csak ne volna úgy leborotválva a bajuszod... olyan csúnya vagy!
- Az Isten akárhová tegye ezt a naecsásós urat! Leborotváltatja, oszt még Zsáknak, vagy mi a kőnek hí!
- Elmegyünk majd innen, oszt megnő a bajuszod is, ugy-e?
- Elmegyünk, megnő... Gyere hát, no... így ni... tartsd a szájad.
- Hát...
- Na még egyet!
- Jaj, hallod? hallod a naecságát? Megyek! eressz!
- Egy búcsuzót!

— Visszajövök még . . . Szegény Dóra kisasszony, neki nincsen illen védelmezője . . .

II.

Dóra kisasszony az ablaknál ül. Hímzéssel foglalkozik. Ragyogó tavaszi nap van. Az ablak a kertre nyílik. Údító virágillat tódul be a szobába. Egy-két napsugár ott játszik a Dóra haja körül. Szép selymes szőke haja van. A napfényben úgy látszik, mintha aranszállakkal volna a kis fehér arca körülvéve.

A háttérben egy hintaszéken ül a nagyságos asszony, a Dóra nagynénije. Termete (a hintaszék legjobban elsírhathná) olyan, mint a nagyságos asszonyoknak és a nagynéniknek szokott lenni. Az óvatos hintázás mellett szapulással foglalkozik.

— Nem tudom, meddig ülsz még itt a nyakunkon. Nincsen semmi; férjhez nem mehetsz . . . Legalább kapnál állást. Látod a leányom, az Edi kisasszony kapott. Együtt végeztétek a képezdét és te mégis itt vagy. Már régóta taníthatnál!

Dóra itt elgondolja, hogy könnyű az Edi kisasszonynak. A papája hetekig futkosott egyik nagyságos úrtól a másikig, hogy leánykájának megszerezze az óvodát, csak hogy passzióból taníthassa a gyerekeket. Szegény gyerekek! . . .

Most belép Edi kisasszony. Nagyon el van fáradva:

— Azok a rakoncátlan gyerekek! . . .

III.

A nagyságos úr ragyogó arccal jött haza. Le sem vetette a felöltőjét, úgy ment be a nagyságos asszony szobájába.

— Képzeld!

— Nos? . . . Hogy ráijeszt az emberre . . .

— Levél jött. Egy fiatal orvos, Derék ember. Legközelebb megérkezik . . .

— Edi most éppen jól néz ki! . . . Hát az micsoda?

— Dórának is jött valami levél.

— Olvassam csak . . .

— Ne törjük fel. Utóljára is . . . Jutka! Fogja, vigye a Dóra kisasszonynak.

IV.

Dóra kisasszony a kertben ül egy padon. Halkan olvassa a levelet:

„. . . emlékszik-e még arra a bohó fekete fiúra? Kicsinyek voltunk mindketten. Magának olyan édes aranyhaja volt. Együtt játszottunk a patak partján, a domboldalon. Én virágot szedtem, maga koszorút kötött. Aztán rátette az én borzas, fekete fejemre.

És megcsókoltam a maga kezét. Maga meg megcsókolta az én arcomat. Én azt mondtam, hogy ugy-e egymásé leszünk? Maga azt mondta: szeretlek...“

Egy könyv hull a levélre. Aztán jön a második, harmadik. Dóra engedni húllani a könyveit. Olyan jól esik, hogy sírhat aztán megint tovább olvas.

„... Elszakadtunk. Én sokat kínlódtam azóta; orvos lettem. Most már el is tudnám tartani úri módon. Ugy-e hozzám jön? Valamelyik nap leütem magukhoz...“

V.

Ma nem Edi kisasszony tanít az óvodában. Dóra helyettesíti. Ma fog megérkezni az orvos úr. Edinek otthonnak kell lenni. A gyerekek úgy látszik örülnek, hogy Dóra van itt. Olyan vígak. Körbefogódzva játszanak, énekelnek:

Künn a bárány, benn a farkas.

Dóra mellettük áll és nézi őket. Most könyv szökik a szemébe. Be furesa ez a játék. Úgy érzi, mintha ő lenne a bárány, Edi a farkas, az orvos karja meg a kör...

Künn a bárány, benn a farkas.

Egy kis leány odasompolyog hozzá. Megfogja a kötőjét.

— Nadon lájmázunk tiszasszony? Méjt síj?

— Nem sírok, kicsikém. Örülök; mától fogva én tanítlak benneteket. Az Edi kisasszony nem jön el többet.

— Csalódsz Dórikám!

Dóra hátra néz. Az ajtóban áll Edi és az orvos. Szeretne köszönni nekik, s nem tud egy lépést se tenni, egy hangot se szólani. Az orvos is olyan meredten áll. Edi újra szól:

— Én fogok ezután tanítani. Te elmégysz, el... Ugy-e nekem megbocsátsz? Ugy-e meg? Hisz te jó vagy... Ugy-e te is szereted az orvos urat? Ő úgy szeret téged...

Dóra szóltanul az orvos karjaiba hanyatlik.

Edi pedig újra körbe állítja a sok apró gyermeket és azok újra játszanak tovább, de mintha valaki mondta volna nekik, most úgy éneklük, hogy:

Benn a bárány, künn a farkas.

VI.

Természetesen Jutka is a Jánosé lett. A nagyságos úréktől elmentek; az orvos úr szolgálatában állanak. Jutka szakácsné. János inas, kinek a bajusza már szépen kinőtt. Jó dolguk van a fiatal házaspárnál.

János naphosszat elácsorog a konyhában, s pedergeli a bajuszát. No meg nézegeti a sürgő-forgó Jutkát és tervezegeti, hogy mi lesz a Jánoska, aki még csak ezután lesz.

Nagy Andor



Húgomnak.

I.

*Játszom veled enyelgve
Kis húgom, Erzsikém,
Itt ülsz vigán ölemben,
Szívem piciny szerelme.*

*Oly jól esik babrálni
Aranyhajad között :
... Szívembe a gyermekkor
Emléke költözött.*

II.

*Fejedre áldást hintek,
Hallgassa meg az ég :
Legyen majd éledelet így
Örökre tiszta szép.*

*— Mit ér vajon az áldás ?
El-elgondolkodom ;
Bizonynyal rám is hintett
Valaki egykoron.*

Hegedűs Nándor.



A gyerek.

Dutka Ákos.

I.

A gyermek-menedék-ház hosszú folyosóján álldogáltak az asszonyok. Sápadt, vézna, idő előtt megvénült nők, meg piros-pozsgás, egészséges leányok. Mindenik egy-egy gyermeket melengetett a karján.

Ezek a piros leányok hozzák ide, — azok a sápadt asszonyok meg elviszik ezeket a gyermekeket.

Időnkint meg-megnyílik az ajtó, s ilyenkor kihallatszik a gyereksírás, meg a vizsgáló orvos hangja, aztán ki-kijön egy-egy asszony és bemegegy a másik.

Most egy szép, nagy, tisztán öltözött lányra került a sor. Ennél nem volt gyerekek. Ugy kivált ez a többi közül. Tisztább, egészségesebb, jobbmódu, mint a többi. Bement. Mire kijött egy sápadt asszony várta :

— No hát mit mondott ?

A lány körülhézett és nem szólt semmit, csak a szemeiből látszott, hogy nem a kedve szerint beszéltek vele odabenn.

Ez a lány nem is lány volt, hanem egy éve már Kovács Mihálynak a törvényes felesége: a Julcsa. Julcsa leballagott a lépcsőkön és hazament a Liliom utcába. Beállt a munkába, — dolgozott délig. Délben hazajött Mihály, kiizzadva, kifáradva leült a terített asztal mellé. Julcsa megállt az asztal szegletén és bele akart kezdeni a kínos mondókába, de a Mihály sápadt, verejtékes arca a torkába fojtotta a szót és izgatott remegéssel merte a levest a tányérokba. Mikor aztán üres lett az asztal, Mihály megkérdezte Julcsát, hogy mire járt abban a dologban.

— Hát azt mondták, hozzam el . . .

— Hova hozdad? . . . Minek hozdad?

— Mert azt mondják, hogy feljeltették, hogy módomban van tartani a magam gyereket, — oszt meg amúgy is kétéves a gyerek, — tovább nem gonozzák.

— Ide ne hozd, mert belefojtom a lelket!

— Hiszen tudta mikor elvett, — oszt mégis?

— Mégis!? . . . Hát a más kölykinek keresek én?!

— Hiszen keresek én majd annak, meg oszt . . .

— Hallgass! Én nem akarom látni. Érted? Nem akarom látni . . .

— Addig pedig már megtúrhetné, míg helyét találom valahol.

Mihály csak dörögött, míg a szerzősámit szedegette, — a küszöbről aztán visszaszólt:

— Egy rapon túl itthon ne lássam, annyit mondok . . .

II.

Alkonyat felé Julcsa is összeszedte magát és elment a »Gyerek-ház«-ba. Mikor haza jött egy pöttöm, szőke babát hozott magával. Csupa egészség, csupa elevenség ez a gyerek. Olyan mint az anyja, szőke és olyan édesen gagyog.

Szombat délután volt. Julcsa egész éjjelig dolgozott, holnapra mindent tisztára akart mosni, sűrolni, hogy Mihályt megengesztelje valamikép. Úgy kifáradt a dologban, de még várt, várta Mihályt, de nem jött éjjél után sem. Julcsa hát lefeküdt a Maca mellé; ő már aludt este óta.

III.

Virradt. Az ablakon, a sok rózsaszínvirágos mályva között, besurrant a hajnali napsugár és odaesett az ágyra, a hol Julcsa aludt. A napközben fakó, verejtékes arcon elsímúltak a redők, kiült a pír. Ismét olyan szép volt Julcsa, — mint egyszer . . . nem is olyan ré-

gen . . . Gloriába vonta az a pár belopózott napsugár, amely ott táncolt kibomlott, nagy szőke haján. Aludt mélyeséges nyugalommal, hiszen oly jól esett a pihenés a tegnapi keserves nap után.

A gyerek, a kis Maca meg fennült az anyja mellett és játszott az asszony hajával, meg a takaró gyöngyház gombjaival. Csendesen babrált és mosolygott.

Becsapódott az utca-ajtó. — a gyerek megijedt és lebújt a takaró alá. Julesa nem ébredt fel, pedig már a konyhában járt-kelt valaki. Mihály volt, most jött haza. Tétován járkált a konyhában, aztán ledült a hárságyra.

Olyan különös volt ez az ember. Nagy fejét a mellére lógatta, kimeredt szeméit egy helyre szegezte . . . Valaki azt hihetné, hogy részeg, pedig Mihály nem ivott egy kortyot se egész éjszaka. csak ment, ment az egyik utcából a másikba, már ő így szokta ha bántja valami. Különös egy ember is ez a Mihály. Olyan közönséges rézöntő a gyárban, mint a többi és mégse iszik, mégse káromkodik, hanem beszélni tud, de csak ritkán beszél.

Esze is van, meg szive is, — még gondolkozni is szokot, ez pedig átok a szegény emberre, mert sokszor még aludni se hagyja a feje.

Most se hagyta. Tépelődött, képeket látott, régi megtörtént dolgokat. Látta a Julesát, mint szép virágzó hajadont, — mint sápadt, elűzött, kigúnyolt asszonyt, egy esőpp síró gyerekkel a karján; látta, mint robotba dolgozó cselédet, és eszébe jutott az az este, mikor elmondta neki, hogy ő megbocsát neki, elfelejt mindent, csak legyen az ő tisztességes felesége . . . Eszébe jutott az elmúlt egész esztendő minden boldog napja, éjszakája, — s már-már derült az arca, de megint összebomlott minden; eszébe jutott: a gyerek, az a gyerek, akit ő nem akar ismerni. Benézett az ablakon a szobába, ott feküdt az asszony, mellette játszott a gyerek, az ő keserves munkával szerzett ágyában az a fattyu . . . Elfutotta a harag, — most már nem gondolkozott, bement a szobába egyenesen az ágyhoz, — fel akarta verni az asszonyt, vigye azt a fattyut, vigye a szeme elől, . . . de amint megállt az ágy előtt, az a szőke kis csőpség kitérte két kis karját és lassan súgta:

— Csendesesen . . . alszik . . . csendesesen alszik . . . És lágyan símogatta az anyja haját.

Valami kimondhatatlan melegség futott szét a Mihály ereiben, annak a csőpségnek a szavai olyan különösen hatottak reá, nem volt ereje bántani az asz-

szonyt, hanem nézte . . . nézte mindakettőt; a gyereket, az asszonyt, meg a napsugarakat . . .

Ugy tetszett, hogy Julcsa megint olyan szép, mint egyszer és az a csöpség még szebb, de olyan mint a Julcsa . . .

Lassan lehajolt az asszonyhoz. Julcsa felrettent. Mihály lassan kérdezte:

— Hazahoztad? . . . Ne vidd aztán sehova.

Vergődés.

Miért adtál lelkembe vágyat,
Miért is adtál Istenem? —
E csalfa álmok, kínzó vágyak
Játékot űznek csak velem.
Habár gyöttrődöm szomju Tantalusként
E hazug álmok: boldogság után,
Kezemet ez elérhetlen gyümölcsért
Ugyis tudom, hiába nyújtanám.
Ha azt hívém, hogy már boldog vagyok,
Érzém: — megint hiányzik valami;
De hogy mi, nem tudnánk megmondani . . .
Mind-ennek oka gyöttrő vágyam,
Mely egy külön világot alkotott
Magának. — Azt, hogy megtatáljam
És ott boldog legyek? — Soha . . . soha . . .
Mert éltünk sorsunk — durva, mostoha,
S széttépi álmunk hímes fátyolát . . .
. . . S a boldogságot szomjazom tovább . . .
Keserűn sírva, szememből hull könnyem,
Ajkamról hull átokra szörnyű átok.
Megátkozok mindent, meg e világot,
Amely nem hágy engem boldoggá lennem.
— Pedig nem is érdemli tán.
Hogy átkot szór reája szám;
Csak e lobogva égő szenvedély,
E gyötrelmes vágy, mely keblemben él,
Mely futni készlet engemet bután
Elérhetetlen lidércfény után . . .
Oly sok átmatlan éjszakákon,
Midőn pillámat le se zárom,
Szemem káprázik, agyam izzó lázba,
A lelkem csillagokkal küzd csatázva —
S bár új hazát hódít ott fűn az égen
Magának, ez nem elég néki mégsem.
Tovább is égés s kínos itt belül
Az ismeretlen vágy szünetlenül! . . .
. . . S szegény vergődő lelkem
Örökre csak elégedetlen . . .

— Ha semmit nem tanultam volna,
S maradtam volna kis falumba,
A kaptafa, vagy a tő mellett,
Avagy szántottam cón' a földet,
Meg ettem s ittam volna ott,
Aludtam volna rá nagyott,
Nem gondolkodva semmiről.
E kínzó szomju vágy nekül.
Csáló álmokról mitse tudva,
Egy másik ily lény oldalán
Egy szép csendes napig: — ki tudja,
Nem boldogabb lennék-e most talán?!

Haraszty Lajos.

Hazug mesék.

A bibircs.

A cserebogarak ősi idők óta köztársaságban éltek. És igazán mondom, boldogságban töltötték napjaikat.

A boldogság mindaddig tartott, míg egy idegen cserebogár nem érkezett hozzájuk, aki nagyon fenntartotta a csápját. Hogy miért tartotta fenn a csápját? Hát azért, mert neki a jobb szeme mellett egy bibircs volt, a bibircs pedig a kétségtelen nemesség jele, még a cserebogaraknál is.

A cserebogarak eleinte semmibe sem vették, mert azt gondolták, hogy ez csak olyan múltó bibircs. De amikor látták, hogy igazi, nemes bibircs, siettek bemutatni hódolatukat, és elismerni az idegen cserebogár bibircsének fenségét. És úgy örvendettek a jámbor cserebogarak, hogy nekik olyan uruk van, akinek a jobb szeme mellett egy igazi bibircs van. — A fejedelmi bibircsnek fényképe vagy szobra mindenütt látható volt, cserebogárország színeivel felszalagozva.

Egynémelyek felkeltek ugyan a bibircs abszolutizmusa ellen, de ezeket a többség örülteknek nyilvánította, és elküldte az emberek közé.

Ő fensége kezdetben úgy élt, hogy mindennap más alattvalója vendégelte meg, a lehető legjobb eledellel. Minthogy Cserebogárországban mindenki a marcipánt tartotta a legjobb eledelnek, azért Ő fensége naponta marcipánt kapott. Ő szerette a marcipánt, de nem hetenként hétszer, ezért gyökeres reformra határozta magát.

Kihirdette, hogy sem Cserebogária népéhez, sem pedig urához nem méltó azon eddigi eljárás, hogy a polgárság vendégelje meg naponként Ő fenségét. Ezentúl tehát úgy lesz, hogy Ő fensége vendégeli meg a népet minden nap, amihez azonban szükséges, hogy az egyesek ruházzák a közre, illetőleg Ő fenségére vagyonukat. Ennek következtében minden cserebogár ideális boldogságban élhet, ezentúl nem lévén semmi gondja.

Általános helyeslés, taps és éljen fogadta a hirdetést. Néhányan ugyan emlegettek valami véres verejtéket, de ezeket a tömeg — hivatkozva a dicső bibircsre — elhallgattatta.

Később azonban Ő fensége kimondotta azt a szociális elvet, hogy aki enni akar, az dolgozzék, mert lám ő is dolgozik, viseli az uralkodás nehéz gondjait, pedig talán neki bibircse is volna! Vagy akár úgy elmegy, hogy hírt sem hallanak róla.

Az országos küldöttség szónoka zokogva kérte Ő fenségét, hogy ne hagyja el őket, mindent megtesznek, semhogy az isteni bibircs láthatásától meg legyenek fosztva.

Ő fensége kegyesen megmaradt. — Jó

cserebogarak öröme csak nem lehet teljes, — ők szomorkodnak. Szomorkodnak pedig azon, hogy Ő fensége fiának, — akit hallgatagon elismertek trónörökösnek, — hiszen bibircse.

Mérsékelte azonban fájdmukat Ő fensége ama kijelentése, hogy neki is csak később nőtt ki.

Kívül van-e?

Egy fiatal fecskének úgy megsérült a szárnya, hogy nem költözhetett el ősszel társaival. Amikor pedig tavasszal a fecskék hazajöttek, a gyűlésen ő is elakarta mondani tapasztalatait. A többiek lehurrogták, mondván, hogy ő még délen sem volt, és alig nőtt ki még a tolla. De mikor megtudták, hogy papházának az eresze alatt van a fészke, hát szóhoz engedték jutni.

— Bocsássatok meg merészségemért, de okvetlen el kell mondanom, amit a télen tapasztaltam.

Hideg csipős szél fúj. Egy rongyos ruhájú ember lépett a szobába. Azt mondta, hogy adjon Isten jó napot, és ránézett a kályhára. Ekkor kezdtem hinni, hogy a kályha az Isten, mert az adta a meleget, meg hát az a rongyos ember is mindig a kályha felé húzódott. Felnézett ekkor az én gazdám, és adott a rongyosnak egy kis kerek rézdarabot, de azt is mondta neki, hogy menjen ki, áldja meg az Isten.

Jaj béh bolond voltam, hiszen a kályha nem lehet az Isten, az Isten bizonyára künn van, hiszen gazdám is kiküldte a rongyos embert.

A rongyos szeretett volna benn maradni, és csak lassan ment ki. Talán attól a rézdarabtól még jobban fázott. A rongyos ember kiment és mondta, hogy minden jót kívánok.

Utána néztem, hogy lássam merre megy az Isten felé.

Hát ő biz megfordult és öklével intgetve vissza az ajtóra alig hallhatóan mondta:

— Fizesse meg neki az Isten:

Mégis csak benn volna az Isten? Mert az a rongyos ember öklével befelé mutatott. Széjjelnéztem a szobában, de semmit sem láttam, ami az Isten lehetne. Ismét csak a kályhára gyanakodtam.

A gazdám, aki foppiszkálót faragott az asztalnál, ekkor úgy a földhöz csapta kését, hogy minden szál tollam felborzolódott ijedtemben.

— Az Istenét! — kiáltott fel haragosan, mert elvágta az ujját. Pedig a kés vágta el az ujját, nem az Isten. Nem az Isten hát, mert az benn sem volt a szobában. Persze hogy nem volt, mert ha bent lett volna, szólt volna, hogy nem ő volt, hanem a kés. Igen tisztelt gyülekezett mondanátok meg, hogy hát melyik az Isten?

— Az Isten az, kedves öcsém — válaszolt egy vén fecske, — akinek az ember mindent odaadott kezdetben, hogy majd egész életében mindenről ő tőle kérjen számot.

— Ha már ennyit mondott bátyám, nem tudná megmondani, hogy vajjon benn volt-e a szobába, vagy pedig künn?

— Bizony azt magam sem tudom.

Ádler Sándor.

C S A R N O K.

Nikolaus Gogol.

Orosz elbeszélés.

A köpenyeg.

(1.)

Ford.: H. Lacy.

Egyik orosz minisztérium osztályában

Azonban jobb, ha nem mondom, melyik minisztérium osztályában történt. Nincs Oroszországban érzékenyebb emberfaj a miniszteri-, ezred- és irodai hivatalnokoknál, — röviden mindazoknál, kiket a „hivatalnok“ elnevezésben egyesítünk. Közülök mindenik azt hiszi, ha némiképen megbántják, hogy személyében az egész hivatalnoki kart megsértették.

Nem régiben egy iszpravnik*) — már nem tudom mely városban — valami jelentést készített volna, melynek az volt a célja, hogy kimutassa, mily kevéssé tartják magokat a kormány rendeleteihez, amennyiben még az iszpravnik szent címét megvető értelemben is merészelik kimondani; és állításának bizonyítékaul egy szörnyű kötetet mellékel, mely bizonyos fajta regényt tartalmazott, melynek minden tizedik oldalán iszpravnik szerepelt — sőt helyenként teljesen részeg állapotban.

Hogy tehát megelőzőleg minden esetleges felszólalásnak elejét vegyem, nem fogom ama minisztérium osztályát, mely történetem színhelye, kétségbevonhatlan világossággal megjelölni, hanem inkább csak azt mondom: „egy bizonyos hivatalban.“

Tehát egy bizonyos hivatalban volt „egy bizonyos ember“ alkalmazva, egy tisztviselő, ki — nem titkolhatom el — meglehetősen igénytelen külsejű volt. termete kicsiny, ábrázata kissé himlő helyes, haja kevéssé vörös, homloka meglehetősen kopasz, mindkét halántékára és arcára ráncok vontak mély barázdát, — egyéb fogyatkozásait elhallgatva . . . Iyen hősrünk külseje, amilyenné azt a Pétervári-éghajlat elkészítette.

(Folytatjuk.)

*) Polgári hivatalnok, kinek hatásköre körül-belől megfelel a szolgabiroónak.

S Z I N H Á Z.

T. Pogány Janka. Színházunknak ez az új tagja komikának szerződött, de rá lehet bízni bármely primadonna szerepet is. Bemutatkozása alkalmával mindjárt elragadta a közönséget bájosan csengő, iskolázott hangjával, kellemes játékaival. Közönségünk adója elismerő tapsokban nyilvánult, pedig ezzel nem mindenik művész dicsekedhetik itt bemutatkozó fellépése alkalmával. A művésznőt eddig minden fellépésekor: *Boszorkányvár*, *Bőregér*, *Nap* és *Hold*, — valósággal ünnepelték. Mi csak páratlan ízléséről híres közönségünk véleményét nyilvánítjuk, midőn elmondjuk, hogy e talentumos művésznő szerződtetésével csak nyert a színház vezetősége.

Tóth Elek bemutatkozása tulajdonképpen a *Cyranóban* volt, mert a többit nem számíthatjuk annak. Ezt az óriási szerepet nemcsak jól megtanulta, hanem áttanulmányozta, átgondolta és át is érezte. Határozottan állíthatjuk, hogy nagyon sokban felülmúlta elődjét. Az erkélyjelenetet teljes költői szépségben állította elénk. Megható volt végső küzdelme. Nemes ambícióra valló alakítást a közönség teljes nagyságában méltányolta. — Kiejtésében van csak valami idegenszerű árnyalat, de hisszük, hogy vasakarattal ezt is le fogja tudni győzni.

H. Novák Irén bemutatkozása alkalmából, pénteken, *A pillangó-csata* került színpadra. Mit mondjunk vajjon róla, játékaról? — hisz az ő művészete oly természetes, üde, hogy a régi elkopott jelzőket és frázisokat bűn volna alkalmazni reája. Az ő Rózsikája oly édesen gyermekies, szívhez szóló, bensőségteljes és igaz volt, hogy az ember szóhoz sem juthatott: lelkesülő hangja érzéseiben olvadt föl. A közönséget egy csapásra meghódította, elragadta és lebilincselte. Sokat tapsolták nyílt színen s a kihívásoknak vége-hossza nem volt. — Az előadás is egészen méltó volt a művésznőhöz.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Rabszolgáladás Az ács és kőműves segédek szakegylete páratlan sikerrel adta elő **Sas Ede** fenti munkás-dramáját. Husvét másnapján. A darab szociális intencióit teljesen érvényre juttatták; szerepüket szívvel, lélekkel át-rezték, mert hisz saját életük dramáját, úyszólván önmagokat játszották meg e darabban. De vajjon ki is értené meg azt jobban, ha nem ők magok. — Legnagyobb elismerés illeti azonban **Varga Gyulát**, úgy mint rendezőt, de még inkább mint szereplőt. Ha nagyképszerűségi akarnék, azt mondanám, hogy pályát tévesztett; de így — nem szölok semmit, hisz ő tudja legjobban, miért nem lépett arra a pályára, melyre szinte rendelve van. — Az előadást fényesen sikerült tánemulatság követte, mely

késő hajnalig tartott. — **Szenségtelenítés.** Legközelebb egy református lap, az »Ebresztő« fog megjelenni városunkban, és a lelképásztorok a templomban a szöszékről hívták fel előfizetésre a híveket, felsorolván az összes előfizetési feltételeket. — Az Istennek szent hajléka ismét vásárok profán, üzleti csarnoka. Hol van vajjon az Üdvözítő, aki korbácsával kiütze atyjának házából a megszenstégtelerítő kufárokat. — **Nyárai hangversenye.** Színházunk volt nagy művésze még mielőtt végleg elhagyja Váradot nagy hangversenyt rendez, melyen sokoldalú tehetségét, mint komikus, drámai és ének-művész fogja csillogtatni. — A hangverseny 6-án, vasárnap d. u. 4 órakor lesz, és reméljük, hogy Nagyvárad intelligens közönsége nagy számban fog megjelenni, hogy szeretett kedvencétől elbűcsüzzék. — **Nikolaus Gogol.** E heti számunk Csarnok rovatában Gogol Miklósnak, a híres orosz írónak **A köpenyeg** c. hosszabb elbeszélése kezdődik, melynek alapos fordítása egyik munkatársunk gyakorlott tollára vall.

Előfizetési felhívás.

Az „Előre“ hetenkint minimum három-negyedívnyi terjedelemben jut a közönség elé; bár nagyon sajnáljuk, hogy még egy ideig nem engedi előfizetőink száma a nagyobb terjedelmet. Azonban mindent elkövetünk, hogy addig is kis helyen élvezhető és változatost nyújtsunk olvasóinknak és jóakarataikat megtartsuk. — Előfizetni bármikor lehet. Akik negyedévre, vagy hosszabb időre fizetnek elő, az előző számokat is megkapják. *A szerkesztőség.*

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

V. A. Helyben. Csak legyen ön türelemmel. A várat sem szokták csak egyszerűre bevenni hanem előbb ostromolják. — **Bözsike.** Helyben. Annak az érdekelt egyénnek a neve: Tóth Endre. — **K. D. Gyula.** Ön Tavaszi versében többek közt ezt írja: »— A fakadó rügyek zöldék, — Mint zsenge reményeim!« — Mi biztosítjuk önt, hogy reményei — ily éretlen zöldecség után ítélve — nem is fognak megérni soha. — **B. L. Szalonta.** 27 strófás lírai költeményének e két

sora kapott meg bennünket leginkább.

Változzál te sziklatömbbé,
S ne lassalak soha többé!

Mi az első sort tollának,
a másodikat pedig kéziratának kívánjuk. — **B. M.** Budapestt. Ime a leghatásosabb vers-szak:

A lelked jégmező, hideg;
Mégfagy bennem minden

[ideg.

Hegyes tövis kebled húrja,
Sajgó szívem átal fúrja.
Mégfoghatatlan, hogy tud
Ön átfúrni szívvel és meg-
fagyott idegekkel mégis ily
verset írni.

A kiadóhivatal üzenete:

(Gyűjtőknek 5 előfizető után tiszteletpéldányt adunk. — Hirdetéseket felvesz a kiadó hivatal. Egyleteknek és kávéházaknak, ha legalább egy évre előfizetnek, díszes kiállítású fedelet küldünk.)

AZ „ELŐRE“ MEGJELENIK
MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
Nagyvárad, Körös-utca 3.

Levelek és előfizetések
— ide címzendők. —

Előfizetési ára:

Egy évre 8 Kor.
Fél évre 4 „
Negyed évre. 2 „

Egy szám 20 fill.